

REDACTIONEEL

BIJ HET AFSCHEID VAN M. T. JANSEN ALS REDACTEUR

Het zal, gezien de betrekkelijk late bloei van het tandheelkundig onderwijs in Nederland, niemand verbazen dat in de kring van hen, die belast waren met het doen uitgeven van een vaderlands wetenschappelijk vakorgaan, vanouds het verlangen heeft geleefd, over een medicus in de redactionele staf te beschikken. De internationale vooruitgang van de tandheelkundige wetenschap, die in het begin van de twintigste eeuw meer en meer vrucht begon te dragen, deed ook verschillende Nederlandse tandartsen de wens koesteren, daaraan een steentje bij te dragen. Helaas was tot halverwege de eeuw het onderwijs in de basisvakken hier te lande nog zo schamel, dat men hoogstens kon zeggen dat de tandartsen de klok hadden horen luiden. Door een eenzijdig accent op de technische aspecten van het beroep was er in de korte opleidingstijd ook nauwelijks plaats voor een medisch-filosofische vorming.

De Nederlandse tandarts die vóór de Tweede Wereldoorlog zo vermetel was zich aan wetenschappelijke arbeid op biologisch gebied te wagen, tastte dus grotendeels in het duister; hij had onvoldoende inzicht in de essentie van de problemen en in de eisen die daardoor aan deze arbeid dienden te worden gesteld. Een onontkoombare consequentie was dat hij al spoedig de vereiste objectiviteit uit het oog verloor en dientengevolge licht tot ongefundeerde conclusies kwam. Bovendien leerde de ervaring dat de grootte van de wetenschappelijke ambitie nogal eens omgekeerd evenredig was aan de kritische beoordeling van eigen werk. Menige publicatie dreigde daar de sporen van te dragen. Waar de uit tandartsen bestaande redactie van een zichzelf respecterend wetenschappelijk beroepsorgaan zich uiteraard niet kon permitteren ondeugdelijke informatie te verschaffen, had zij derhalve behoefte aan een medisch geschoolde medewerker, die thuis was in de aan actuele wetenschapsbeoefening te stellen eisen, bijvoorbeeld door eigen bijdragen daaraan. Verder ging de voorkeur uit naar iemand die onderwijs gaf aan tandheelkundige studenten en die bovendien de tandheelkunde een goed hart toedroeg.

Een niet gering pakket van verlangens dus. Vooral toen in die wat chaotische periode

Foto: Jaap J. Herschel

na 1945 ook nog de van na-oorlogse jaren zo bekende controversen ontstonden tussen een tamelijk agressieve groep 'progressieven', die meenden dat van nu af aan alles anders moest, en de 'conservatieven', die een meer behoudende koers meenden te moeten varen, werd van de toenmalige redactie veel stuurmanskunst gevraagd om de hoognodige objectieve aanpak te waarborgen, zonder zich het ongenoegen van één der partijen op de hals te halen. Bovendien was haar de vroegere, zeer gewaardeerde, medische redacteur, Louis Frank, als slachtoffer van de Duitse bezetting, ontvallen. De noodzaak tot het aanstellen van een nieuwe deed zich in de na-oorlogse jaren dus sterk voelen. De grote vraag was alleen: wie?

Het toeval wilde dat één der redacteurs sedert 1948 kon meewerken aan een onderzoek dat Dr. M. T. Jansen, destijds conservator, na 1955 hoogleraar in de histologie en microscopische anatomie aan de universiteit van Utrecht, zich voorstelde te verrichten naar de permeabiliteit van het tandglazuur als een factor, die van belang mocht worden geacht voor het ontstaan van cariës. Het feit dat hij onderwijs gaf aan tandheelkundige studenten en dat hij bekend was met de onderzoeken van Winkler c.s. in het nabij gelegen laboratorium voor microbiologie over de werking van fluoriden had stellig bijgedragen tot de

keuze van dit onderzoekproject. Zijn belangstelling voor de tandheelkunde bleek ook uit postacademische avondcursussen, die hij voor tandartsen hield. Geen wonder dus dat hij werd aangezocht om in de bestaande redactionele leemte te voorzien. Men had moeilijk een betere keus kunnen doen. Want niet alleen bleek Jansen geheel aan de reeds genoemde desiderata te voldoen, hij was ook alleszins bereid om zich met volle inzet aan zijn ietwat delicate nieuwe taak te wijden. Voorts toonde hij zich een uitnemend behoeder van de Nederlandse taal; zijn bijdragen onderscheidden zich steeds door beknoptheid en helderheid. Sinds de aanvaarding van zijn functie in 1951 heeft hij, ondanks zijn drukke werkzaamheden op ander gebied, steeds zijn enthousiaste medewerking aan het Tijdschrift gegeven. Hij gaf blijk de moeilijke positie van de tandheelkunde te midden van de medische disciplines uitstekend te beseffen, maar het was verre van hem zich op zijn meerdere kennis te laten voorstaan. Integendeel, met bijzondere tact wist hij auteurs op eventuele tekortkomingen in hun bijdragen attent te maken en met een aan schuchterheid grenzende voorzichtigheid een nieuwe versie van een als minder gelukkig beoordeeld fragment voor te stellen. Verscheidene auteurs heeft hij op deze wijze tegen zichzelf in bescherming genomen. Door dit alles, maar ook door zijn beminnelijkheid in de omgang heeft hij zich in de ruim 33 jaar van zijn redactionele functie tot een buitengewoon gewaardeerd medewerker gemaakt.

De andere redacteurs zien hem dan ook node uit hun midden verdwijnen, maar zij respecteren zijn besluit om zijn aandacht van nu af op andere activiteiten te richten. Hij kan dat met een te geruster hart doen in het besef dat de tandheelkunde, mede dank zij het door hem gegeven voorbeeld, geleidelijk een zodanige graad van volwassenheid heeft bereikt, dat haar vertegenwoordigers in het wetenschappelijke werk met een veel hogere mate van kritische zintenzien aanzien van eigen resultaten zijn toegerust dan in vroeger jaren mogelijk was.

De Redactie bewaart aan de medewerking van Jansen louter goede herinneringen. Zij is hem daar dankbaar voor en zij wenst hem nog vele jaren van goede gezondheid en levendige interesse op velerlei gebieden van het leven toe.

J. B. Visser